

Олеся Слижук,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри української літератури,
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

ПРИЙОМИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Організація освітнього процесу на педагогічних спеціальностях закладів вищої освіти нині має бути орієнтованою на швидкі зміни в глобалізованому світі технологій. Тому підходи до вивчення практико орієнтованих дисциплін мають, перш за все, враховувати виклики, які постають перед молодими фахівцями – володіння новими технологіями: інформаційними, освітніми, педагогічними. Актуалізується нині й володіння навичками критичного мислення, інформаційною та медійною грамотністю. Із цього приводу Г. Бурковська й Л. Киенко-Романюк зазначають: «У сучасному світі викладач стикається з різними глобальними змінами, що сприймаються як нові сфери діяльності, нові правила освітнього та економічного порядку. Нові виклики виникають також у зв'язку з глобальною освітою, що свідчить про необхідність набуття нових та вдосконалення існуючих компетенцій, особливо стосовно критичного мислення в контексті медіаосвіти» [1, с. 43].

Реалізація ідеї впровадження інфомедійної грамотності в освітній процес відбувається на міжнародному рівні. Одним із проєктів її інтеграції в освіту України є «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» (IREX) [2], який реалізовувався впродовж 2019-2020 років. Участь у його заходах дозволяє переглянути підходи до підготовки учителів Нової української школи із врахуванням світового досвіду. Так, приміром, німецькі вчені С. Графе, Б. Герціг, Г. Тулодзєцький констатують: «При підготовці викладачів у фахових вишах та університетах насамперед має бути можливим усунути ймовірні недоліки власної медіаграмотності та робити необхідні вдосконалення. У навчанні слід робити особливий акцент на засвоєнні наукових основ для подальших сфер завдань. Що стосується медіаспоживання чи цифрового

середовища для процесів навчання та виконання пов'язаних із медіа завдань виховання й освіти, в центрі уваги також мають бути аналіз і оцінка відповідних медіапропозицій та наявних підходів і прикладів для медіаосвіти, а також перші власні проєкти й апробація занять через та про медіа. Крім того, мова може йти про початковий аналіз та навчальні проєкти до шкільних концепцій для медіаосвіти» [3, с. 377].

Необхідна зміна підходів до вивчення фахових методик у процесі підготовки вчителів для початкової, середньої загальноосвітньої й старшої профільної шкіл. Сучасні вчені й учителі-практики все більше приділяють уваги використанню діяльнісних підходів, виявляють їх ефективність. Ці аспекти є основою процесу інтеграції інфомедійної грамотності у підготовці учителів Нової української школи, на них спираються розроблені групою науковців та тренерів згаданого проєкту прийоми, апробовані під час навчальних занять зі студентами педагогічних спеціальностей. Їх умовно можна розподілити за етапами реалізації заняття, спланованого за технологією розвитку критичного мислення, на вступні, прийоми для основної частини й для рефлексії.

Прийоми для вступної частини лекційних і практичних занять виконують ряд важливих освітніх функцій: знайомство, активізація мисленнєвих процесів, визначення емоційного стану й налаштованості на сприйняття нового матеріалу, узагальнення очікувань від вивчення теми тощо. Основними з них є ті, що сприяють ефективному початку заняття – імітаційні («Знайомство», «Комплімент», «Барометр», «Ім'я та характер»), а також інтерактивні опитування за допомогою інтернет-ресурсів Menti, Answergarden тощо.

Найбільше уваги викладача вимагає розробка прийомів для основної частини лекцій і практичних занять. Як відомо, переважна частина сучасного покоління студентів – візуали, які не можуть довгий час концентрувати увагу на слуховому сприйнятті й конспектуванні наукової інформації, тому для ефективного засвоєння теми лекції, її слід подавати у вигляді не більше, ніж 20-хвилинних «міні-уривків», поєднуючи їх з практичними прийомами, які

демонструють щойно викладений матеріал. Допоміжними способами викладу матеріалу на лекціях може бути фактчекінг науково-популярних мережевих статей, робота з графічними організаторами (ментальними мапами, таблицями, інтерактивними плакатами тощо). Комп'ютерні презентації, які використовуються на лекціях, також мають бути різноманітними і за змістом, і за формою, виконуватися за допомогою різних програм (Canva, Miro, Prezi, Microsoft Power Point тощо).

Цікавим доповненням на заняттях може стати робота на різноманітних інтерактивних дошках – Miro, Jamboard, Padlet тощо. Прийоми їх використання можуть бути різноманітними – письмові дискусії, латеральний аналіз текстів освітньої та науково-популярної тематики, знаходження відповідності між термінами та їх визначеннями.

Важлива роль в інтеграції інфомедійної грамотності належить самостійній роботі студентів. У процесі самостійного виконання завдань студенти мають можливість спробувати себе в ролі учителя-фасилітатора й презентувати результати своєї роботи в групі, обговорити на заняттях. Вони аналізують завдання підручників НУШ, розробляють інтерактивні вправи, зокрема й з використанням інтернет-ресурсів, розглянутих на лекціях, вправи для розвитку критичного мислення, інтегрують їх у моделі уроків різних типів, представляють у вигляді симуляційних ігор.

Обов'язковим елементом інтеграції інфомедійної грамотності в освітній процес є рефлексія. Для неї застосовуються інтерактивні прийоми, складання алгоритмів, правил використання інтернет-ресурсів, різноманітні графічні узагальнення (даймонд, сенкан).

Спостереження процесу інтеграції інфомедійної грамотності у викладання практико орієнтованих дисциплін студентам педагогічних спеціальностей дозволяє відзначити їх позитивний вплив на мотивацію виконання освітніх завдань, успішність студентів, орієнтованість на майбутню професію. Отже, вони сприяють розвитку ключових та фахових компетентностей майбутніх учителів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурковська Г., Києнко-Романюк Л. Інфомедійна грамотність викладача як умова критичного мислення та медіаекологічної компетентності учасників освітнього процесу. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти* : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов та ін. Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. С. 36-45.
2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX в Україні, 2019-2020.
3. Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. Медіаосвіта в школі та на уроці : основи і приклади / За загал. Ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 405 с.